

A RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA XVII. SZÁZADI SOROZATA

A régi magyar költészet történetének tudományos feldolgozása az Intézet egyik fontos feladata. E munka alapfeltétele a régi költészet emlékeinek teljes összegyűjtése és kritikai kiadásban való közzététele az Akadémia nyolcvan évvel ezelőtti elindított sorozatának, a Régi Magyar Költők Táranak (RMKT) keretei között. *Sziládi Áron*, *Décsi Lajos* és a középkori költészet kötetét újra megjelentető *Horváth Cyrill* munkája eredményeként azonban eddig csak kb. 1570-ig kerültek kiadásra a régi magyar énekszerzők és költők művei. A XVI. századi sorozat tehát befejezetlen, de a megjelent kötetek sem elégitik már ki a mai igényeket. Ezért sor kell, hogy kerüljön a középkori kötet és a XVI. századi sorozat teljesen új kiadására. Az új — teljes — XVI. századi sorozat kiadásának előkészítése az intézet régi magyar irodalomtörténeti osztályán már elkezdődött. Későbbi feladat lesz a XVIII. század természetének sajtó alá rendezése, ennek érdekében az anyaggyűjtés csak évek múlva fog megkezdődni.

A RMKT XVII. századi sorozata tehát a régi magyar költészet teljes anyaga kiadásának, illetve újrakiadásának koncepciójába illeszkedik bele. A XVII. századi sorozat előkészítő munkálatai (a régi nyomtatványok és kéziratok átvizsgálása, a szövegek összegyűjtése és teljes katalógusuk összeállítása) 1952-ben kezdődtek meg és 1955-ben fejeződtek be. Ekkor kerülhetett sor a legelső kötetek tervének kialakítására és az első kötet anyagának sajtó alá rendezésére. Az első kötet a 15 éves háború, Bocskay és Báthory Gábor korának énekköltészetét adja közre s időben 1613-ig terjed. *Bisztray Gyula*, *Klaniczay Tibor*, *Nagy Lajos* és *Stoll Béla* munkája révén a kötet nyers kézírata 1957-ben elkészült. A viszonylag hosszú időt igénylő szerkesztési munka ez évben már szintén befejeződött, úgyhogy a kötet előreláthatólag még ez évben megjelenik.

A RMKT XVII. századi kötetekben a század teljes versanyagát kívánjuk közölni. Kivételt képeznek azonban Rimay, Szenczi Molnár, Zrínyi és Gyöngyösi költeményei, részben mert kritikai kiadásban már megjelentek, részben pedig mert összes műveikből külön kritikai kiadásnak kell majd ezután készülnie. A század énekananyagát általában az időrend alapján osztjuk kötetekbe, de az alól bizonyos verscsoportok esetében kivételt kell tenni. Így külön kötetbe kerülnek például a század szerelmi énekei, a szombatos énekek stb., mert kronológiai rendjük csak igen lazán, vagy egyáltalán nem állapítható meg.

Az énekek közlési módja és technikája, valamint az apparátus jellege hosszas kísérletezés után alakult ki. A Balassi és Rimay kritikai kiadások szerencsés módszerét követve a lehető leggazdagabb apparátusra törekedtünk, de ezt a lehető legtömörebben és a legökonomikusabban kívánjuk nyújtani. Az énekek szövegét betűhíven közöljük, alapul véve a legjobb, leghitelesebb variánst, nem zárkózunk azonban el az alapszövegnek más változatok alapján történő javításától, ha ennek szükségessége megokolt. Az ilyen korrekciókat eltérő szedéssel jelöljük. A korábbi kritikai kiadásokkal szemben újításként a variánsokat közvetlenül a szöveg alatt, a lap alján közöljük, ami a jövőbeni szövegkritikai vizsgálatokat nagyban megkönnyíti és egyúttal jelentős hely-megtakarítást is jelent. A kötet végén így csak az énekszerzők életrajzai, az énekszövegek forrásaira és a versek keletkezési körülményeire vonatkozó fejtegetések, továbbá a szükséges magyarázó jegyzetek állnak.

Mivel a kiadvány legfőbb célja, hogy mennél nagyobb mértékben elősegítse a régi magyar irodalom kutatását, az apparátusban igyekszünk mennél több fontos adatot közreadni. Ez különösen azoknál a szerzőknél szükséges, akik irodalomtörténeti jelentőségüket elsősorban, vagy kizárólag a kötetben közreadott énekeiknek köszönhetik. Ilyenkor az énekszerző esetleg fennmaradt leveleit, vagy kisebb prózai szövegeit is közöljük a jegyzetekben.

A RMKT nemcsak az irodalomtörténészek számára készül. Az itt közlendő szövegek nyelvemléknek is számítanak, tekintélyes részük pedig (a történeti jellegű költészet) elsőrendű történeti forrás. Amennyire a lehetőségek ezt megengedik, igyekszünk ezért a két rokontudomány szempontjait is szem előtt tartani és igényeiket kielégíteni. Mindazon verseket, melyeknek dallamát fel lehet kutatni, dallammal együtt közöljük, ami az irodalomtörténeti és zenetörténeti vizsgálatok szempontjából egyaránt nélkülözhetetlen.

Az elkészült első kötet után jelenleg a következő négy kötet összeállítása van folyamatban. Az Intézet több belső és külső munkatársa dolgozik egy-egy kötetnek, vagy kötet-résznek a sajtó alá rendezésén. *Stoll Béla* a század szerelmi énekeit, *Varjas Béla* a szombatos énekeket dolgozza fel külön kötetben; *Jenei Ferenc* Nyéki Vörös Mátyás, *Keserű Bálint* Tordai János, *Kováts József* Miskolci István, *Klaniczay Tibor* Pécseli Király Imre énekeit; *Varga Imre* a XVII. század első fele unitárius tanköltőit, *Komlószi Tibor* pedig a Bethlen Gábor-kori történeti költészet emlékeit rendezi sajtó alá. A további kötetek tervezésére a következő években kerül majd sor.

K. T.